

AGILOLFING BAVYERASI (VI.-VIII. YÜZYIL)

İbrahim Batuhan GEDİKALİ* - Özlem GENÇ**

Öz

Erken Orta Çağ Avrupası, Germenlerin Roma mirasına sahip çıkarak kendi dünyaları ile kaynaştırdıkları bir dönemdir. Germen krallıkları tarafından şekillendirilen bu yenedünyada ortaya çıkan *Baiuvarii* halkı, kısa sürede kendi geleneklerini, hukukunu ve siyasi kimliğini oluşturmuştur. Agilolfing hanedanlığı ise bu sürecin tam ortasında yer almaktadır. Her ne kadar Merovenjler tarafından bölgeye atanmış olsa da onların Bavyera ile özdeşleşmeleri, Bavyeralıların kendi yasalarına da yansımış ve onları bölgenin yegâne hâkimi kılmıştır. Agilolfingler, dük olarak atandıkları tarihten itibaren feodal ilişkilerin muğlaklığından faydalanıp yarı-kral gibi davranmış ve bölgede önemli bir aktör haline gelmişlerdir lâkin bu süreç fazla uzun sürmemiş, zaman içerisinde Karolenj hegemonyası altına girmişlerdir. Bu sırada Bavyera için farklı planları olan Şarlman, bölgeyi kontrol altına almasına rağmen Agilolfinglerin Bavyera'daki etkisi kırılmamıştır. Bu doğrultuda Şarlman, Agilolfinglerin etkisini kırmak için askeri müdahalesi yanında bir tarih anlatısı da kullanmıştır. Etrafında topladığı entelektüeller tarafından şekillendirilen Karolenj dünyasında, son Agilolfing dükü olan III. Tassilo gelecek kuşaklara hain olarak aktarılmıştır. Bu bağlamda, çalışmamız Agilolfing hanedanlığının kökenlerinden başlayarak onların Bavyera üzerindeki etkisini ele almakta ve Şarlman'ın müdahalesi ile şekillenen tarih anlatısını incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Agilolfing, Bavyera, Bavyera Dukalığı, Karolenjler, Şarlman*

Abstract

Bavaria under the Agilolfings (6th to 8th centuries)

Early Medieval Europe was a period in which Germanic peoples inherited the Roman heritage and integrated it into their own world. The Baiuvarii emerged in this new world

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

E-posta: batuhan.gedikali@gmail.com ORCID: 0009-0006-0334-4388

** Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

E-posta: ozlmgn@gmail.com ORCID: 0000-0002-2564-7447

(Makale Gönderim Tarihi: 30.09.2025 - Makale Kabul Tarihi: 24.12.2025).

that was shaped by the Germanic kingdoms, and quickly established their own traditions, laws, and identities. The Agilolfing dynasty played a central role in this process. Although appointed by the Merovingians as the dukes of Bavaria, their deep association with Bavaria established them as its sole rulers. The Agilolfings, as the dukes of Bavaria, took advantage of the intricate feudal relationships and acted as quasi-kings, making them important figures in the Frankish realm. However, this period did not last long and they were hegemonized by the Carolingians over time. Meanwhile, Charlemagne, who had other plans for Bavaria, took direct control of it. Nevertheless, the influence of the Agilolfings over Bavaria did not diminish. Based on this, alongside his military annexation of Bavaria, Charlemagne used a historical narrative to undermine the influence of the Agilolfings. In the Carolingian world that was shaped by the intellectuals whom Charlemagne gathered around himself, the last Agilolfing duke, Tassilo III, was portrayed as a traitor to future generations. In this context, starting from the origins of the Agilolfings, this study addresses the Agilolfings and their impact on Bavaria and examines the historical narrative that changed through the involvement of Charlemagne.

Keywords: *Agilolfing, Bavaria, Carolingians, Charlemagne, Duchy of Bavaria*

Giriş

Erken Orta Çağ Avrupası, siyasi otoritelerin yeniden şekillendiği, Roma mirasının Germen dünyasıyla kaynaştığı ve hanedanlık ilişkilerinin toplumsal düzeni belirlediği bir dönemdir. Bu çalkantılı çağda Bavyera, hem coğrafi konumu hem de sahip olduğu hanedan yapısı sayesinde Frank İmparatorluğu ile olan ilişkilerinde özel bir konum işgal etmiştir. VI. yüzyıldan itibaren sahneye çıkan *Baiuvarii* halkı, farklı etnik unsurların birleşiminden doğan bir topluluk olarak, kısa sürede kendi hukukunu, geleneklerini ve siyasi kimliğini oluşturmaya başlamıştır. Bu sürecin merkezinde ise Agilolfing hanedanı yer almaktadır. Agilolfingler, yalnızca Bavyera'nın ilk dükleri olarak değil, aynı zamanda bu yeni kimliğin taşıyıcıları ve hukukî meşruiyetin sembolleri olarak tarihe geçmişlerdir. *Lex Baiuvariorum*'da bulunan Bavyera düklerinin yalnızca Agilolfing soyundan olacağına¹ dair açık hüküm, bu hanedanın bölgeyle özdeşleşmesinin en somut göstergesidir ancak bu güçlü bağ, Karolenjlerin yükselişi ile kırılmaya başlamıştır. Özellikle Şarlman döneminde, Bavyera üzerindeki kontrolün sağlanması yalnızca askerî bir mesele değil, aynı zamanda ideolojik ve kültürel bir mücadeledir. Karolenjler, Bavyera'nın ilhakını meşrulaştırabilmek için yalnızca silaha değil, kaleme de başvurmuşlardır. Böylece Agilolfinglerin siyasi rolü, zamanla ihanet, itaatsizlik ve zorunlu teslimiyet hikâyelerine dönüştürülmüştür. Dük III. Tassilo'nun, önce *soylu akraba* sonra *hain vassal* ve nihayetinde *tövbekâr keşiş* olarak betimlenmesi, bu anlatı inşasının çarpıcı bir örneğini oluşturmaktadır. Şarlman'ın çevresinde bulunan entelektüeller, Tassilo figürü üzerinden imparatorluk düzenine meydan okumanın

¹ *Dux vero qui preest in populo, ille semper de genere Agilolfingarum fuit et debet esse.* Schwind 1926, s. 313.

sonuçlarını gösterirken, aynı zamanda Karolenj iktidarını meşrulaştıran bir tarih yazımı geliştirmişlerdir.

Bavyera'nın Karolenj İmparatorluğu'na entegrasyonu, yalnızca bir fetih hareketi değil, aynı zamanda bir kimlik mücadelesidir. Bu süreçte Agilolfingler, hem Bavyera halkının geleneksel otoritesini hem de yerel hukukun dayanaklarını temsil etmiş; buna karşılık Karolenjler, kendi hâkimiyetlerini yerleştirmek için bu hanedanın mirasını itibarsızlaştırmaya çalışmışlardır. Dolayısıyla Erken Orta Çağ'ın bu dönüm noktası, yalnızca bir hanedanın düşüşünü değil, aynı zamanda imparatorluk ölçeğinde sadakat, vassallık ve siyasi meşruiyet kavramlarının yeniden tanımlanışını da gözler önüne sermektedir.

Bu çalışma, Agilolfing hanedanının kökenlerinden başlayarak, Bavyera'daki siyasi, kültürel ve dinsel etkilerini ele almakta; Şarlman'ın müdahaleleriyle şekillenene tarih anlatısının nasıl dönüştüğünü incelemektedir. Böylece bir yandan Bavyera'nın iç dinamikleri, diğer yandan Frank hâkimiyetinin ideolojik araçları üzerinden, Erken Orta Çağ Avrupası'nın siyasi zihniyetine ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Bavyera ve Agilolfingler

Bavyera ve Agilolfingler yüzyıllardır birbirinden ayrılamayan bir geçmişse sahiptir. Hatta Bavyeralı kimliğinin şekillenmesinin sebebi doğrudan doğruya Agilolfinglerdir bile denebilir. Onların Bavyera ile bu kadar özdeşleşmesi kendi yasalarına da yansımıştır. *Lex Baiuvariorum*'da Bavyera düklerinin yalnızca Agilolfingler olduğu belirtilmektedir. Bavyera ile Agilolfinglerin iç içe geçmiş bu bağları, Şarlman'ın Bavyera'yı fethetmesi ile birbirinden ayrılacaktır. Bu aniden olan bir süreçten ziyade onun ve usta yazarlarının oluşturduğu anlatının bir eseridir.

Şarlman'ın istilası sonrasında oluşturulan Tassilo anlatısı, yüzyıllar boyunca aktarılmış ve vasallık ilişkilerinin temellerini oluşturmuştur. Ayrıca Şarlman'ın Bavyera üzerindeki otoritesini artırırken, Bavyera'nın imparatorluğa entegrasyonunu da kolaylaştırmıştır. *Dük* Tassilo'dan *soydaş* Tassilo'ya oradan *hain* Tassilo'ya ve sonunda *tövbekâr keşiş* Tassilo'ya evrilen bu anlatı usta bir zihnin eseridir. Şarlman, imparatorluğunu ve geçmişini kendi istediği doğrultuda şekillendirirken; Tassilo ihanete mahkûm edilmiştir. Bu tövbekâr keşiş, kapatıldığı manastırdan son bir defa geçmişiyle ve soyu ile yüzleşmek için çıkarıldığında, Şarlman'ın imparatorluk anlatısının bir parçası olduğunun farkında değildir.

Batı Roma İmparatorluğu yıkıldığında toprakları, mirasçıları olan Germanler tarafından sahiplenilmiştir. Germanler, imparatorluğun topraklarına yerleşmiş ve buraların yeni efendileri olmuştur. Aynı durum Bavyera olarak adlandırılacak topraklar için de geçerlidir. Roma'nın Noricum ve Raetia² eyaletleri içerisinde bulunan bu topraklar, adları daha önce hiçbir yerde geçmeyen ve VI. yüzyılda aniden ortaya çıkan *Baiuvarii* tarafından sahiplenilmiştir.

² Noricum eyaleti, Alplerin doğu ve orta bölümlerini, Raetia eyaleti ise batı Alplerin kuzeyini ve İsviçre Alpleri çevresini kapsamaktadır.

Baiuvarii halkının kökenleri tartışmalıdır. Öncelikli olarak şunu belirtmek gerekir ki *Baiuvarii* ismi “*Boii ülkesinden gelen insanlar*” anlamına gelmektedir.³ Tacitus’un *Germania* eserine baktığımızda *Boii* halkının Marcomanlar tarafından yenildiği ve bölgeden göç etmek zorunda bırakıldığını görürüz.⁴ Marcomanlar, onların terk ettiği topraklara yerleşmiştir. Yine de onların eskiden yaşadıkları topraklar “*Boihaemum*” olarak adlandırılmaya devam etmiştir.⁵

Baiuvarii isminin anlamından da anlaşılacağı üzere, bu kelime ile onların terk etmiş olduğu bölgede yaşayan halklar kastedilmektedir. Bunlar Marcomanni, Quadi ve Alemanni’dir.⁶ Öte yandan, etnik karmaşa, sınırların geçirgenliği ve muğlaklığı göz önünde bulunursa *Boii* halkının bölgeye yerleşmiş olma ihtimali göz ardı edilmemelidir. Bölgenin bu etnik karmaşası içerisinde bir de Romalıların mevcudiyeti de eklenmektedir. Sırası ile M.Ö. 16 ve M.Ö. 15 yıllarında Roma’ya bağlanan Noricum ve Raetia eyaletlerinde, Norci ve Rhaeti halkları yaşamaktadır.⁷ Bu halklar, imparatorluk bünyesinde Romalılaşmışlardır. Söz konusu eyaletler, 488 yılına gelindiğinde Odoacer’in emri ile terk edilmiştir.⁸ Oluşan bu boşluğa gelen halkların Bavyeralılar olduğu söylenmektedir fakat arkeolojik kalıntılar, eyalet nüfusunun bölgede yaşamaya devam ettiğini göstermektedir.⁹ Ayrıca yerel Bavyera dilindeki *Walchen* kelimesi Latince kökenli (Romance) bir dil konuşan insanları ifade etmektedir.¹⁰ Dolayısıyla bölgede Latin kökenli bir dil konuşan halkın varlığını göstermektedir. Tüm bu etnik karmaşanın içerisinde söylenebilecek tek şey Bavyeralıların, tek değil, aksine, birden fazla etnik unsurun bir araya gelmesiyle oluşan bir halk olduğudur.¹¹

Agilolfinglere gelecek olursak; öncelikli olarak ailenin kökeninden bahsetmek gerekmektedir. Bavyera’nın kökeninde olduğu gibi bu ailenin de kökenleri tartışmalıdır. Dönem kaynaklarının kısıtlı olmasından dolayı, onların kökenleri onomastik¹² argümanlara dayanan tezler ile tartışılmaktadır. Esas dikkat çeken kısım ise, ne eski Bavyera ne de Bavyera dışındaki başka bir kaynaktan, bu düğ soyu Agilolfing olarak

³ Burry 2020, s. 177.

⁴ Tacitus 1999, s. 59.

⁵ Tacitus 1999, s. 51.

⁶ Burry 2020, s. 177; Alemanni için, Reuter 2013, s. 55.

⁷ Bunson 2002, s. 392.; Bunson 2002, s. 465.

⁸ Reuter 2013, s. 54.

⁹ Winckler 2018, s. 419.

¹⁰ Winckler 2018, s. 421.

¹¹ Reuter 2013, s. 55.

¹² Özel adları inceleyen dilbilimidir. Bu argümanlar, genellikle, Eski Germen isimlerinin iki parça oluşu ile alakalıdır. Aile isimleri olmadığında, bu parçaların tekrarı akrabalık ve yakın sosyal ilişki göstergesi olabilir. Bu tekrarın en yaygın örneği “varyasyon”denilen, iki farklı kişinin aynı isimden bir parça taşımasıdır. Örneğin Theud-wald ile Theud-bert, yahut Wald-rada isimleri ortak parçalar taşımaktadırlar. Bunlar haricinde aynı ismin, tekrarlanması mevcuttur fakat bu durum Agilolfingler için aile-çocuk ilişkilerinden ziyade; amca, hala, ve yeğen gibi ilişkileri göstermektedir. Bkz. Hammer, 2007, s. 12.

adlandırılmamıştır.¹³ Goez şöyle eklemektedir; “Eğer *Lex Baivariorum*’da açıkça ifade edilmeseydi, kimse bu soyu ‘*gens Agilolwingarum*’ olarak adlandırmayı düşünmezdi.”¹⁴

Nitekim kökenleri Burgond, Aleman, Lombard, Frank gibi farklı kavimlere dayandırılmış olsa da bilinen ilk Bavyera dükü olan Garibald, Merovenj Kralı Theodebald tarafından atanmıştır. Hardt’a göre Bavyeralılar, ilk defa bu atama sonrasında bir halk kimliği oluşturmaya başlamıştır. Garibald’ın ismi ise ilk defa Tourslu Gregory’nin *Historia Francorum* adlı eserinde anılmaktadır.¹⁵ Gregory’nin yazdığı üzere, I. Clothar, ölen kral Theudebald’ın eşi Walderada ile birliktelik yaşamış; piskoposlarının itirazı üzerine, Walderada’yı Bavyera Dükü Garibald’a vermiştir.¹⁶ Böylece Agilolfingler, Bavyera’nın dükleri olarak ortaya çıkmıştır.

Bavyera’nın Yarı-Kralları

Hammer, Garibald’ın, I. Clothar’ın ölümünden sonra oğulları I. Sigebert ile I. Childperic’in mücadelesi sırasındaki otorite boşluğundan yararlanmış olabileceğini söylemektedir.¹⁷ Otorite boşluğundan istifade eden Garibald kral gibi davranmıştır. Bu durum Diyakoz Paul’un Garibald’ı “Bavyeralılar’ın kralı”¹⁸ olarak yazmış olmasını açıklar. Störmer ise bunu, Garibald’ın asil bir soydan gelen Walderada’yla evlenmesi ile alakadar olduğunu söylemektedir. Bu evlilik onun statüsünü yükseltmiş, dolayısıyla çağdaş Lombardlar ona *rex* unvanını vermişlerdir.¹⁹

Ona verilen *rex* unvanının nedeni kesin olmasa da Garibald’ın soylu eşi Walderada ile evlenmesinin onu Lombardlara oldukça yaklaştırmış olduğu söylenebilir. Karısının soyunun etkisini, kızı Theudelinda ile Lombard Kralı Authari’nin evlenmesinde görüyoruz. Lombardların bu evliliği arzulamasının sebeplerinden birisi de annesi Walderada’nın soyunun asil bir Lombard soyu olan Lething Hanedanlığı’na dayanmasıdır²⁰ fakat bu evlilik kısa sürmüştür. Authari’nin ölmesiyle birlikte Agilulf kral olmuştur. Theudelinda ise İtalya’da kalarak onun eşi olmayı seçmiştir.²¹

Bu evlilikten istifade eden sadece Garibald ve Authari değildir. Aynı şekilde Papa Gregorius da bu evlilikten oldukça yararlanmış, Katolik olan Theudalinda’yı, Lombardların dinini değiştirmek için kullanmıştır.²² Theudelinda bu görevde başarılı

¹³ Goez 1974/75, s. 145. Çalışmamızda kullanılan Almanca eserlerin çevirileri Almanca öğretmeni olan Alper Yavuz’un desteğiyle yapılmıştır. tr.alperyavuz@gmail.com.

¹⁴ Goez 1974/75, s. 146.

¹⁵ Hardt 2003, s. 440.

¹⁶ Gregory of Tours 1974, s. 203

¹⁷ Hammer 2007, s. 34-35.

¹⁸ Paul the Deacon 2003, s. 137.

¹⁹ Störmer 2007, s. 35. Kitaba yalnızca e-pub formatında erişebildiğimiz için sayfa sayısı ve sayfaların yeri matbu halinden farklıdır. Bundan dolayı buraya cümlelerin orijinal hali yazılacaktır. “Für Garibald bedeutete dies eine beträchtliche Rangerhöhung – was sich in der Titulatur Garibalds ausdrückt, die ihm seitens der langobardischen Zeitgenossen beigegeben wurde. Statt dux (Herzog) nannten sie ihn rex (König).”

²⁰ Wallace-Hadrill 1962, s. 54.

²¹ Ekmekçi 2022, s. 45.

²² Wallace-Hadrill 1962 s. 54.

olmuş olacak ki Agilulf, eşi Theudelinda'nın etkisiyle, oğulları Adoald'ın Katolik inancına göre vaftiz edilmesine itiraz etmemiştir.²³ Bu evliliğin Agilolfingler ve Lombard tarihi için önemli bir sonucu da Agilolfinglerin Lombard tahtına oturmalarını sağlamış olmasıdır. Theudelinda, Authari ile evlendiğinde, kardeşi Gundoald da onunla gelmiş²⁴ ve Authari tarafından Asti Dükü ilan edilmiştir. Bunun sebebi Frank karşıtı bir cephe oluşturmak istemesidir.²⁵ Gundoald'ın oğlu Aripert ise Lombard tahtını ele geçirerek, Agilolfing hükümdarlığını başlatmıştır.

Garibald'a dönecek olursak, kral gibi davranan bu dükün akıbeti II. Childebert'in Lombard seferi ile belirlenecektir. Childebert, bu sefere çıkmak için Bizans İmparatoru Mavricius tarafından kışkırtılmış ve imparatorudan maddi yardım almıştır.²⁶ 590 yılında başlayan bu seferi aynı zamanda isyankâr olan Garibald'ı dize getirmek için düzenlenmiştir. Dük, sefer sonucunda makamından indirilmiştir. 591 senesinde Lombardlar ile barış yapan Childebert, fırsatını bulduğu vakit Tassilo'yu, Bavyera'nın 'kralı' olarak atamıştır.²⁷

I. Tassilo hakkında çok fazla şey bilinmemektedir. Onun hakkında bilinenler, Merovenj kralları için Noricum Ripense'de²⁸ yaşayan Slavlar üzerine düzenlediği seferlerdir. Walter Pohl, Tassilo'nun bu seferleri meşruiyet için düzenlediğini yazmaktadır ve ona göre, Lombardlar ile koordineli bir şekilde hareket etmektedir.²⁹ Öte yandan seferlerin tek sebebinin bu olması çok olası değildir. Etrafı güçlü krallar ile çevrilen Bavyera'nın doğuya sefere çıkmaktan başka şansı yoktur. Tassilo'dan sonra oğlu II. Garibald'ın bu seferleri sürdürdüğünü görüyoruz fakat babası kadar başarılı olamamıştır. Paul, onun Aguntum'da yenildiğini, Bavyera'nın yağmalandığını ve en sonunda gücünü geri kazanan Bavyeralıların düşmandan ganimet alarak onları kovduklarını aktarmıştır.³⁰ II. Garibald hakkında bilinen şeyler bu kadardır.³¹

²³ Ekmekçi 2022, s. 52.

²⁴ Wallace-Hadrill 1981, s. 22.

²⁵ Störmer 2007, s. 36. "Überfalls zeigt sich darin, daß Garibalds Sohn Gundoald und seine Tochter Theodelinde nach Italien flohen. Letztere heiratete im Mai 589 den Langobardenkönig Authari, und dieser ernannte seinen Schwager Gundoald – wieder ein Affront gegen die austrasischen Franken – zum Herzog von Asti (bei Turin). Ein antifränkisches (-austrasisches) Bündnis war damit entstanden, getragen von den Verschwägerten: dem langobardischen König, den Herzögen von Asti und Trient und dem bayerischen Herzog."

²⁶ Ekmekçi 2002, s. 34, 37, 40 ve 41.

²⁷ Paul the Deacon 2000, s. 154.

²⁸ Diocletianus döneminde Noricum iki parçaya bölünmüştür. Bunlar Noricum Ripense ve Noricum Mediterraneum'dur. Ripense, eyaletin kuzeyinde, Mediterraneum ise güneyinde kalan bölüme verilen isimdir.

²⁹ Pohl 2018, s. 185.

³⁰ Paul the Deacon 2003, s. 189.

³¹ Strömer 2007, s. 38. "Garibald zu Agunt (in Osttirol) von den Slawen geschlagen und das Gebiet der Bayern geplündert. Doch die Bayern sammelten sich wieder, nahmen den Feiden die Beute ab und vertreiben sie aus dem Lande ». Dies ist alles, was wir über Garibald II. erfahren."

II. Garibald'dan Theodo'ya kadar Bavyera Dukalığı'nın tarihi ile ilgili neredeyse hiçbir kayıt yoktur. Bu dönem hakkında söylenebilecek şeyler, onların Merovenj tabiiyeti altında yaşadıklarıdır. Theodo'nun ise nereden geldiği ve ne zaman dük olduğu kesin değildir fakat o *maior domus*³² olan Herstalli Pepin'in çağdaşıdır ve yaklaşık olarak 696 yıllarında dukalığın başına geçmiştir.

Theodo'nun dönemi Bavyera için önemlidir. Bavyera'da kiliselerin yeniden organize edilmesi için uğraşmış, bu doğrultuda piskoposları ülkesine davet etmeye başlamıştır. Aziz Emmeram, Aziz Corbinian ve Aziz Rupert, davet edilen önemli piskoposlardandır. Ayrıca bunlardan misyonerlik faaliyetlerinde bulunmalarını istemiştir. Burada mutlaka söylenmesi gereken bir durum ortaya çıkmaktadır. Bavyera'nın coğrafi olarak kapsadığı Raetia ve Noricum eyaletleri, Roma İmparatorluğu zamanlarından beri Hristiyan'dır. Agilolfinglerin de ilk düklerinden beri Hristiyan olduğu bilinmektedir. Couser, burada yaşayan paganların aslında gerçekten var olmadığını ve bu pagan geçmişin, Carantania'nın ele geçirilmesinden³³ sonra oluşturulduğunu belirtmektedir. Bu demek oluyor ki Carantania'da yaşayan Slavların dinlerini değiştirmek için kendilerine pagan bir geçmiş oluşturmışlardır.³⁴

Her ne kadar Bavyera'nın dinsel geçmişi tartışmalı olsa da gelen rahiplerin kilise organizasyonu üzerinde önemli rolleri olduğu söylenebilir. Hatta Aziz Emmeram, dolaylı olarak, bu yolda can vermiştir. Şöyle ki; *Vita Sancti Emmerammi*'de onun Theodo'nun kızı Uta'yı hamile bıraktığı aktarılmaktadır. Uta'nın kardeşi Lantperht buna sinirlenerek Emmeram'ı ağır bir şekilde yaralamış ve yol kenarında ölüme bırakmıştır. Bunun üzerine Theodo, papadan af dilemek için Roma'ya gitmiştir.³⁵ Theodo'nun Roma'ya gidişinin tek sebebi bu değildir fakat Emmeram'ın ölümünün bunu tetiklediğini söylemek mümkündür.

Theodo, Roma'ya giden ilk Bavyera Dükü'dür. Papa II. Gregory'den hem af dilemiş hem de Bavyera'daki kilise organizasyonunu düzenlemek için izin almaya çalışmıştır. Theodo, nasıl Bavyera'yı oğullarına paylaştırmış ise bu bölünmenin kilise yapısına da yansımaları istemektedir. Kilise yapısı, her oğula bir piskoposluk gelecek şekilde olacaktır. Bu piskoposluklardan en değerlisi başpiskoposluk haline gelecektir.³⁶ Gregory'nin buna izin verdiği söylenebilir. Zira Gregory, hem güçlenen Bavyera ile hem de onların müttefiki olan Lombardlar ile arasını iyi tutmak istemekteydi fakat Theodo istediğini yapamadan ölmüştür (716/7).

Theodo dönemi hakkında söylememiz gereken diğer bir husus ise, Theodo'nun oldukça özgür davranmasıdır. Öncelikli olarak Theodo'nun özerk bir Bavyera kilisesi kurmayı istemesi, bir bakıma onun Frank kilisesinin kontrolünden, dolayısıyla da Frank etkisinden çıkmak istediğini göstermektedir. Bununla kalmayarak Bavyera Dukalığı'nı

³² Franklarda saray bakanı/nazırı.

³³ Carantania, Bavyera'nın güneydoğusunda Slav nüfusun yaşadığı bir bölge idi. 8.yüzyılın başlarında Bavyera Dukalığı, Carantania üzerinde hâkimiyet kurmaya başlamıştır. Bavyera kilisesinden giden misyonerler sayesinde Carantania'da yaşayan Slavlar da Hristiyan olmuştur.

³⁴ Couser 2010a, s. 26-47.

³⁵ Fouracre 2013, s. 104.

³⁶ Winckler 2019, s. 35

dört oğlu arasında paylaştırmıştır. Bu davranış, Merovenj ve Karolenjlere özeldir.³⁷ Zira normalde Germenlerde ya da küçük dukalıklarda tek bir varisin öne çıkması normalken, Franklarda lider öldüğünde topraklar oğulları arasında pay edilir.

Theodo öldükten sonra dukalığı karmaşa kaplamıştır. Theodo'nun oğlu Grimoald ve onun yeğeni Hugbert mücadele içerisinde. Merovenj saray nazırı Charles Martel, 725 senesinde üvey kardeşi Grimoald'ın öldürülme haberini aldığı anda, Hugbert'e destek olmak bahanesiyle sefer düzenlemiştir. Hugbert'in tek destekçisi Charles değildir. Aynı zamanda Lombard Kralı Liutprand, damadı Hugbert'in yardımına koşmuştur. Seferin sonucunda Charles Martel büyük ganimetler ile birlikte Grimoald'ın karısı Pilitrude'yi ve Hugbert'in ve Odilo'nun yeğenleri olan Swanahilde'yi beraberinde getirmiş, daha sonra Swanahilde ile evlenmiştir. Swanahilde ile evliliğini bu akrabalık bağları üzerinden değerlendirmek gerekir. Swanahilde, Hugbert ile olan akrabalık bağı sayesinde Agilolfinglerle ve Odilo üzerinden Alemanlar ile bağlantılıdır. Kısacası Karolenjleri uğraştıran sorunların çözümü onda yatmaktadır.³⁸ Charles Martel sadece maddi değeri olan şeyleri değil, hanedan bağlarını güçlendirecek kadınları da yanında götürmüştür.

Bavyera'nın tek dükü Hugbert ölünce, Bavyera'yı yönetecek kimse kalmamıştır. Bunun üzerine Charles'ın izniyle yeni bir Bavyera dükü atanmıştır. Bu dük, Agilolfing ailesine mensup olan Alemannia Dükü Gotfried'in oğlu Odilo'dur. Buradan iki çıkarım yapılabilir. İlk olarak Bavyera üzerinde yaşanan mücadeleden sonra dük olabilecek hiçbir Agilolfing'in kalmamıştır. İkinci çıkarım ise, Charles'ın doğrudan doğruya bu atamayı güç kullanarak yaptığıdır. Swanahilde'nin bu kararda etkisi olmuş olabilir. Zira kendisi yukarıda da belirtildiği gibi Odilo'nun yeğenidir. Burada diğer bir önemli nokta ise atamanın artık Merovenjler tarafından değil, Karolenjler tarafından yapıldığıdır. Bu aslında ülkenin *de facto* kralının Charles Martel olduğunu çok iyi yansıtmaktadır.

Ne olursa olsun Bavyeralıların Odilo'yu istemediği bir gerçektir. Bunu 740 senesinde çıkan isyanlar sonucunda kaçmasından görüyoruz.³⁹ Kendisi bir yabancı olmanın yanında, Bavyera üzerine sefer düzenleyip, bölgeyi yağmalamış bir adam olan Charles Martel tarafından atanmıştır. Soylu ailelerin ve Bavyeralıların buna karşı çıkması oldukça doğaldır.

Odilo, Charles'ın sarayına kaçtığı anda Hiltrude'dan etkilenmiştir. Fredegar Kroniği'nde Hiltrude'un aklına giren; Odilo'yla evlenmesine ve ona kaçmasına sebep olan kişi Swanahilde'dir.⁴⁰ Bilindiği kadarıyla Odilo, Charles'ın sarayına geldiğinde, Hiltrude'u hamile bırakmıştır ve oğlu Tassilo 741 senesinin ortalarında doğmuştur. Tassilo doğduğunda Charles Martel hayattadır.⁴¹ Hammer, Odilo ile Hiltrude'un büyük ihtimalle burada evlenmiş olduğunu söylemektedir.⁴²

³⁷ Reuters 2013, s. 57

³⁸ Fouracre 2013, s. 106, 108-109.

³⁹ Fouracre 2013, s. 103.

⁴⁰ Wallace-Hadrill 1981, s. 98.

⁴¹ McKitterick 2008, s. 57.

⁴² Hammer 2007, s. 69.

Odilo, burada geçirdiği zamanı iyi değerlendirmiş olmalıdır. Zira Bavyera'ya döndükten sonra kendisine karşı bir isyan çıkmamıştır. Bavyera'daki ilk işlerinden birisi 740'larda düzenlemiş olduğu Carantania seferidir. Burada tekrardan bir problem ortaya çıkmaktadır. Odilo'nun 740'da Bavyera isyanı ile Charles'ın sarayına kaçtığını biliyoruz. Charles Bowlus'un, verdiği tarihe göre Carantania seferi de yaklaşık olarak bu tarihlere denk gelmektedir. Odilo'nun Charles'ın sarayından sefere çıkmış olması çok olası değildir. Dolayısıyla seferin 741 civarında olması gereklidir. Sefere dönecek olursak, Carantania bölgesinde çıkan Slav isyanı sonucunda Carantania Dükü Boruth, Odilo'nun yardımını istemiştir. Odilo, sefere çıkarak Carantania'daki Slavlar üzerinde hâkimiyet kuran ve Bavyera'ya tehdit oluşturan Avarları yenmiş ve Carantania Dukalığı'nı kendisine bağlamıştır. Boruth'un oğulları Bavyera'ya götürülmüş ve onlara manastırda Hristiyanlık öğretilmiştir. Boruth öldüğünde ise oğullarından birisi dük olması için geri gönderilmiştir.⁴³

Bir sonraki işi ise kayınbiraderleri olan Kısa Pepin ve Carloman'a karşı ayaklanmak olmuştur. Fredegar Kroniği'nde bunun kötü tavsiye üzerine yapıldığı yazmaktadır.⁴⁴ İsyanın tek sebebi bu değildir. Öncelikli olarak, yeğeni Swanahilde ve Charles Martel'in oğlu Grifo mirastan mahrum bırakılmıştır.⁴⁵ Bunun yanında Bavyeralıların, Charles'a karşı besledikleri düşmanlık, daha önce Odilo'yu kovmalarından anlaşılmaktadır. Odilo, Bavyeralıların Karolenj karşıtlığını kendi otoritesini sağlamlaştırmak için kullanmış olabilir. Neticesinde Odilo'ya karşı bir daha büyük bir ayaklanma çıkmadığı görülmektedir. Odilo'nun isyanına karşılık Kısa Pepin ve Carloman, hemen bir ordu toplamışlar ve ağır kayıplar vermelerine rağmen, Lech Nehri'nde Bavyeralıları yenmişlerdir.⁴⁶ Odilo, mağlubiyetinden sonra bir daha isyan etmemiştir. Bundan sonra daha çok Bavyera ile ilgilenmiştir. Ardından, Dük Theodo döneminde başlatılmış olan piskoposluk düzenlemesi için Boniface'i ülkesine davet etmiştir. Boniface'in yardımı ile düzenlemeler bitmiş⁴⁷ fakat başpiskoposluk makamı Şarلمان dönemine kadar kurulamamıştır.⁴⁸ 798'de Papa III. Leo, Salzburg'u başpiskoposluk mertebesine yükseltmiştir.

Bunun haricinde Odilo döneminde yaşanan diğer bir önemli olay ise *Lex Bauivariorum*'un düzenlenmesidir. *Lex Bauivariorum*'un girişinde açık bir şekilde yasaların I. Theuderic tarafından⁴⁹ yürürlüğe konulduğu yazmaktadır. Düzenlenmesi ise 744 ile 748 tarihleri arasına denk gelmektedir.⁵⁰ *Lex Bauivariorum* da, *Lex*

⁴³ Bowlus 1995, s. 35.

⁴⁴ Wallace-Hadrill 1981, s. 101.

⁴⁵ Fouracre 2013, s. 110.

⁴⁶ Wallace-Hadrill 1981, s. 99.

⁴⁷ Hardt 2003, s. 52.

⁴⁸ Couser 2010a, s. 33.

⁴⁹ Theuderichus rex Francorum, cum esset Catalaunis, elegit viros sapientes qui in regno suo legibus antiquis eruditi erant. Ipso autem dictante iussit conscribere legem Francorum et Alamannorum et Baioariorum unicuique genti quae in eius potestate erat..., Schwind 1926, s. 202.

⁵⁰ Rivers 1977, s. 25, 41.

Alamannorum gibi Merovenj yasalarına benzemektedir⁵¹ fakat diğer Germen yasalarından ayrılan çok önemli bir maddesi vardır. Bu madde dükalıkla ilgilidir ve sadece Agilolfing ailesine ait olan birisinin Bavyera dükü olabileceğini yazmaktadır.⁵² Hammer, “*de genere*” kelimelerini tarihsel olarak inceleyerek, bunun Odilo döneminde yapılan düzenleme sonrasında eklenmiş olabileceğini ileri sürmektedir.⁵³ Odilo’nun yabancı kökenleri ve kendisine isyan edilmiş olması onun meşruiyet ihtiyacını ortaya koymaktadır. Oğluna Tassilo adını vermesi ise onun Bavyera’nın geçmiş dükleri ile olan bağlantısını kuvvetlendirmek istediğini ortaya koymaktadır. Hammer’in argümanları ile Odilo’nun ihtiyaçlarını hesaba katacak olursak, kalıtsallık ile ilgili olan bu maddenin gerçekten de sonradan eklendiğini söyleyebiliriz.

Dük Odilo, 747-748 senesinde ölmüştür. Onun ölümünün ardından Kısa Pepin, daha öncesinde hapsedmiş olduğu kardeşi Grifo’yu serbest bırakmıştır. Bunun sebebi belli değildir fakat Grifo önce Saksonya’ya kaçmıştır. Kısa Pepin ise Saksonya’ya kadar takip etmiş fakat aralarında savaş olmamıştır. Bundan sonra Grifo, Bavyera’ya kaçarak dükliği ele geçirmiştir. Burada, Tassilo ile annesi Hiltrude’yi esir almıştır. Olayı işiten Kısa Pepin ise hemen Bavyera’ya giderek Grifo’yu yenmiştir ve geri dönmeden önce Tassilo’yu Bavyera dükü ilan etmiştir.⁵⁴ Böylece Karolenjler için son derece tehlikeli olan Tassilo, Bavyera dükü olmuştur.

Soydaş Tassilo

Bavyera’nın son Agilolfing dükü olan III. Tassilo’nun durumu en başından beri farklıdır. Hem Agilolfing hem de Karolenj kanı tanışması onu oldukça tehlikeli birisi yapmaktadır fakat Kısa Pepin’in, Grifo yerine yeğenini Bavyera dükü yapmasının sebebi Grifo’nun onun için daha tehlikeli olmasıdır.⁵⁵ Dük olduğunda henüz sekiz yaşındadır.

Daha sonra Tassilo, Kısa Pepin’in ikinci Lombard seferinde görülmektedir. Bu sefer de daha önceki Lombard seferi gibi papanın isteği üzerine gerçekleşmiştir. Savaşın çıkış sebebi ise Lombard kralı Aistulf’un sözünü bozarak Papalık üzerine saldırmasıdır.⁵⁶ Seferin 756 yılında olduğunu hesaba katarsak 15 yaşında olan Tassilo, burada dayısı ile birlikte savaşmıştır. Bu noktadan sonra *hain* Tassilo anlatısı başlayacaktır.

Frank Kraliyet Yıllıkları’nda, 757 senesinde Kral Pepin tarafından bir meclis toplandığı yazmaktadır. Compiégne’de toplanan meclise Tassilo da gelmiştir. Burada azizlerin röliklerine dokunarak, Kral Pepin ve oğulları Şarlman ile Carloman’a sadık olacağına yemin etmiş, kısacası onların vassalı olduğunu söylemiştir.⁵⁷ Burası oldukça önemlidir zira Becher, yapmış olduğu çalışmada bunun yıllıklara sonradan eklendiğini

⁵¹ Genç 2021, s. 31.

⁵² Couser 2010b, s. 333.

⁵³ Hammer 2007, s. 25-28.

⁵⁴ Scholz ve Rogers 1970, s. 39.

⁵⁵ Airlie 1999, s. 98.

⁵⁶ Scholz ve Rogers 1970, s. 107.

⁵⁷ Scholz ve Rogers 1970, s. 42.

fark etmiştir. Araştırmasını farklı yıllıkları karşılaştırarak yapmıştır ve bulgularına göre, bu yemin, Tassilo 788 yılında Şarlman tarafından manastıra hapsedildikten sonra eklenmiştir.⁵⁸ Ayrıca 781 senesinde Tassilo'nun Şarlman'a 'tekrar' yemin ettiği gözükmektedir. Diğer yıllıklarda bu yemin mevcuttur fakat daha önce yemin ettiğine dair kayıt yoktur.⁵⁹ Bunlar Şarlman'ın Bavyera'nın ilhakını haklı göstermek için yaptırdığı eklemeler olsa gerektir.

Yine *Frank Kraliyet Yıllıkları*'nda, 763 senesinde Tassilo'nun, Kral Pepin'in dördüncü Akitanya seferi için topladığı mecliste yer aldığı yazmaktadır. Tassilo burada sefere katılmamak için türlü türlü bahaneler uydurmuş ve kaçmıştır.⁶⁰ Yıllığa yapılmış diğer eklentileri göz önünde bulundurursak, bu kaydın da sonradan eklenmiş olma ihtimali vardır fakat Tassilo, 765 senesinde Papa I. Paulus'dan Kral Pepin ile arasını düzeltmesi konusunda arabuluculuk yapmasını istemiştir.⁶¹ Kötü ilişkilerinin sebebi sefere katılmaması olabileceği gibi Lombard Kralı Desiderius'un kızıyla evlenmesinden veya tamamen farklı bir sebepten kaynaklanmış da olabilir.

Tassilo'nun 760'larda Bavyera sınırlarında manastırlar kurduğu, manastırlara arazi bağışladığı ve manastırların arazi üzerine yaşadıkları tartışmaları çözdüğüne dair oldukça fazla kanıt vardır. Şarlman'ın ise bunu 770'lerden önce yapmadığı görülmektedir. 763 senesine gelindiğinde ise Lombard Kralı Desiderius'un kızı Liutperga ile evlenmiştir.⁶² Böylelikle geleneksel hale gelen Lombard-Bavyera ilişkilerinin yeniden tesis edildiğini görmekteyiz.

Şarlman, başlangıçta Bavyera ve Lombardlar ile iyi ilişkiler kurmuştur. 770 yılında her ne kadar kendisi istemese de, annesi Bertha'nın, Şarlman'ı Lombard prensesi ile evlenmesi için zorladığı ve Frank eşini boşamasına neden olduğu bilinmektedir. Şarlman Desiderius'un kızı ile evlenmiştir fakat bu durumu ne Şarlman'ın ne de papanın istemediği görülmektedir.⁶³ Papa III. Stephanus için bu oldukça anlaşılabilir bir durumdur. Zira Papalık için tehdit oluşturan bir Lombard, Frank ve Bavyera bağı söz konusudur.

Tassilo ile ilgili daha fazla şey anlatmadan önce onun kişiliği hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir. Tassilo, kişiliği gereği savaşçı birisi değildir. İşleri genellikle diplomasi ile çözmeye çalışmaktadır. Bunu daha öncesinde Pepin ile ve -ileride göreceğimiz üzere- Şarlman ile arasını düzeltmesi için Papalığa başvurmasından anlayabiliriz. Şunu da eklemek gerekir ki Tassilo'nun kaydedilen tek askeri başarısı Carantania'daki Slavlar üzerine yaptığı seferdir.⁶⁴ Bunun haricinde savaşmakla

⁵⁸ Nelson 2019, s.187. Becher'in eseri için bkz. Matthias Becher, *Eid und Herrschaft: Untersuchungen zum Herrscherethos Karls des Großen*.

⁵⁹ Nelson 2019, s. 190.

⁶⁰ Scholz ve Rogers 1970, s. 44.

⁶¹ Hammer 2007, s. 151-152.

⁶² Nelson 2019, s. 187-188.

⁶³ Genç 2013, s. 91-92.

⁶⁴ Hammer 2007, s. 186.

uğraşmamıştır. O, daha çok ülkesi ile ilgilenerek Mondsee, Kremsmünster ve Innichen gibi büyük manastırlar kurmuştur.⁶⁵

Tassilo'nun, henüz Şarlman seferlerine başlamadan önce bağımsız gibi davrandığı söylenebilir. Lombard kralının kızı ile olan evliliği ve oğlunu papaya vaftiz ettirmesi bunu göstermektedir. Ayrıca düzenlediği sinodlarda kendisine *princeps* ve *dominus* gibi unvanlar vermiştir.⁶⁶ Öte yandan zaman içerisinde Tassilo'nun daha pasif bir tavır takındığı görülmektedir. Bunun sebebi Şarlman'ın agresif genişleme politikaları ve başarılarından etkilenmesidir. Şarlman'ın fetihleri ilk olarak Akitanya seferi ile başlamıştır fakat kardeşinin ölümü üzerine fetihlere ağırlık verdiği ve krallığını hızla genişletmeye başladığı da bir gerçektir.⁶⁷ Şarlman'ın genişleme politikası Tassilo'yu tedirgin etmiş olmalıdır.

772 senesi hem Tassilo hem de Şarlman için oldukça önemlidir. Şarlman Saksonya seferinde iken Tassilo, oğlu Theodo'yu vaftiz ettirmek için Roma'ya doğru yola çıkmıştır. Papa I. Hadrianus, burada onu vaftiz etmiştir.⁶⁸ Papanın bunu yapmasının çeşitli sebepleri vardır. Theodo, Tassilo'nun oğlu olmasının yanı sıra Lombard Kralı Desiderius'un torunudur. Papa, Lombardlarla olan ilişkilerini iyileştirmek istemiştir. Bu vaftiz Bavyera Dukalığı üzerinde papalığın manevi etkisini göstermesi açısından da önemlidir. Theodo'nun bizzat papa tarafından vaftiz edilmesi, Şarlman için tehlikeli biri hale gelmesi demektir. Sonuç itibarıyla Theodo, dedesinden dolayı Aleman (Agilolfinglerin kökeni Alemannia'ya dayandırılmaktadır), babasından dolayı Karolenj (Tassilo, Şarlman'ın kuzenidir) ve Agilolfing, annesinden dolayı da Lombard kanı taşımaktadır. Şarlman için böyle birisinin varlığı oldukça tehdit edicidir zira Theodo'nun taht için alternatif bir meşruiyeti vardır, potansiyel bir rakiptir.

Tassilo, aynı yıl Roma'dan dönerken, Carantania'yı işgal etmiştir. Bunun esas sebebi Slavların Bavyera otoritesine karşı ayaklanmalarıdır. Bavyeralılar, uzun süredir Slavların dinini değiştirmeye çalışmaktadır. Tassilo, isyan eden Slavları bastırmış ve Bavyera otoritesini tesis etmiştir.⁶⁹ Bu seferin sonucunda Clement adlı bir gezginden gelen mektupta Büyük Constantinus ile kıyaslanmış⁷⁰ ve övülmüştür. Yapılan benzetme Tassilo'yu Hristiyan zaferleri ve meşruiyeti açısından yücelten edebi bir yaklaşım, belki de stratejidir. Daha önceden de belirttiğimiz gibi bu Tassilo'nun bilinen tek askeri başarısıdır.

Şarlman, 773 yılında Desiderius'un üzerine sefere çıktığında Tassilo savaşa katılmamayı tercih etmiştir. Bunun sebebi Şarlman'ın çok hızlı bir şekilde Pavia'yı kuşatmasıdır. Franklar, Lombardlara kısa sürede üstün gelince yapabileceği bir şey

⁶⁵ McKitterick 2008, s. 122.

⁶⁶ Nelson 2019, s. 188.

⁶⁷ Genç 2013, s. 191.

⁶⁸ Nelson 2019, s. 188.

⁶⁹ Bowlus 1995, s. 36.

⁷⁰ *Tribuat Dominus victoriam Daissiloni et omni populo eius, sicut dedit regi Constantino filio Helenae, cui Dominus osendit signum crucis in coelo nocte ante pugnam et audivit vocem dicentem sibi: 'Constantine, in hoc signo vinces'.* Düemmler 1895, s. 497.

kalmamıştır. Ayrıca Frankların agresif tavırlarına karşılık doğu sınırlarını koruması gerekmektedir.⁷¹

Şarlman, fetihlerine devam ederken Tassilo çok uzun süre boyunca pasif kalmıştır fakat Bavyera içerisinde Karolenj yanlısı kişilerin varlığının farkında olduğu ve bunlara karşı önlem aldığı da görülmektedir. Bu doğrultuda direkt saldırmak yerine örneğin Karolenj yanlısı Freising piskoposunu ekonomik ve politik olarak zayıflatmak için ondan toprak almıştır. Karşılığında büyük tepki görmemesi⁷² dengeleri korumak konusunda iki tarafın da hemfikir olduğunu göstermektedir. Böylece Tassilo hem otoritesini korumuş hem de toplumsal huzura zarar vermemiştir.

781 yılına gelindiğinde Şarlman ile Tassilo'nun ilişkileri belirleyen bir olay yaşanmış, Şarlman, Tassilo'yu, daha önce 757'de Pepin'e ettiği bağlılık yeminini yenilemesi için Worms'e çağırmıştır. Tassilo, Şarlman'ın yalnızca kendisine rehine verdiği takdirde geleceğini bildirmiştir.⁷³ Tassilo'nun bunu istemesi aslında Şarlman'dan ne kadar çekindiğini ve ona karşı bir güvenceye ihtiyacı olduğunu göstermektedir. Tassilo, Şarlman'ın hırslarının farkındadır. Şarlman, Tassilo'nun isteğini kabul etmiş ve rehineleri göndermiştir. Worms'e gelen Tassilo, Şarlman'a vasallık yemini etmiştir.⁷⁴ Bu tarihten sonra Tassilo -daha önceden yemin edip etmediğini bilinmemektedir- resmi olarak Şarlman'ın vassalı olmuştur.

İkili arasındaki ilişkiyi koparacak olay ise 784-785 senelerinde yaşanacaktır. Şarlman'ın İtalya'da bulunan adamı Rotpert, Tassilo'nun Bavyera'da birtakım entrikalarla uğraştığını düşünüp, Bavyera üzerine sefere çıkmıştır. Burada Bolzano'yu yağlamamış, yakıp yıkmıştır. Bunun üzerine Tassilo adamlarını göndermiştir. Bavyeralılar büyük bir galibiyet almış ve Rotpert'i öldürmüştür.⁷⁵ Bu saldırıda Şarlman'ın payı olabileceği gibi tamamen Rotpert'in inisiyatifi dâhilinde de gerçekleşmiş olabilir. Ne olursa olsun bu olaydan sonra Tassilo'nun kaderi belirlenmiştir. Onun ve Şarlman'ın arası hiç kapanmayacak şekilde açılmıştır.

787 yılına gelindiğinde, Şarlman ile Tassilo'nun arası kötüdür. Şarlman, Benevento seferinde iken Tassilo, Papa I. Hadrianus'a elçi yollararak arabuluculuk yapmasını istemektedir. Daha önceden de belirtmiş olduğumuz gibi savaşı bir kişiliği olmayan Tassilo, halen diplomatik yollar ile çözüm aramaktadır. Frank Kraliyet Yıllıkları'na göre Şarlman da barış yapmak istediğini belirtmiş ve elçilerle görüşmek istemiştir ancak Tassilo'nun gönderdiği Piskopos Arno ile Başrahip Hunric, tek başlarına sorumluluk alamayacakları gerekçesiyle bu talebi reddetmişlerdir. Papa, onların ifadelerindeki tutarsızlığı anlamış ve onları tehdit etmiştir. Tassilo ya eski yeminlerini tutacaktır ya da aforoz edilecektir. Tassilo, Papa'nın sözlerine itaat etmez ve inatçılığına devam ederse, Şarlman ve ordusu Tassilo'ya karşı çıktığı seferde günahsız

⁷¹ Bowlus 1995, s. 36.

⁷² Bowlus 1995, s. 38.

⁷³ *Et tunc consensit Tassilo dux Baioariorum, ut sumptos obsides a domno rege Carolo, et tunc veniret ad eius praesenciam.* Pertz 1826, s. 162.

⁷⁴ *Domnus praefatus rex non renuit. Et coniungens se supradictus dux in praesenciam pissimi regis as Wormaciam civitatem, ibi renovans sacramenta.* Pertz 1826, s. 162.

⁷⁵ Nelson 2019, s. 212-214.

olacaktır. Seferde işlenen tüm cinayetlerin, yapılan katliamların ve yağmaların günahı Tassilo ve taraftarlarının olacak; Şarlman ve adamları masum kalacaktır.⁷⁶ Papalık doğrudan taraf olmadığı bir meselede, böyle bir yaptırımı ilk kez uygulamıştır.⁷⁷ Tassilo, Şarlman'ın emrine itaat etmeyince Şarlman Bavyera seferine çıkmıştır.

Şarlman'ın biyografi yazarı olan Einhard'ın yazdığına göre savaşın çıkma sebebi Desiderius'un kızı olan eşinin Tassilo'yu kışkırtması üzerine, Tassilo'nun doğu komşusu olan Avarlar ile ittifak yapmasıdır.⁷⁸ Bu bir dereceye kadar doğrudur. Tassilo'nun Avarlar ile çok fazla ortak çıkarı olsa da ya da her ikisi de Karolenj tehdidi altında bulunsun da⁷⁹ ve hatta Frank kaynaklarında anlaşma yapıldığından bahsedilse de böyle bir anlaşmanın varlığı kesin değildir. 771'den bu yana Şarlman'ın topraklarını ne kadar hızla genişlettiğini hesaba katarsak Tassilo kendisini tehdit altında hissetmiş olmalıdır. Nitekim etrafındaki tüm devletler birer birer Karolenj egemenliğine girmektedir ve sıranın kendisinde olduğunun farkındadır. Bu yüzden gerçekten de Avarlar ile iş birliği yapmış olabilir.

Sonuç itibarıyla Şarlman, Bavyera'yı üç yerden kuşatmıştır. Etrafı kuşatılan Tassilo'nun gidecek bir yeri kalmamıştır. Bavyeralıların da Şarlman'a sadakat bildirmesi üzerine teslimiyet sağlanmıştır. Tassilo, bizzat Şarlman'ın yanına gelmiş ve elini eline koyarak vassalı olacağını kabul etmiştir. Şarlman ise Tassilo'dan 12 kişiyi ve oğlu Thedo'yu rehin bırakmasını istemiş, Tassilo bunu kabul etmiştir.⁸⁰ Şarlman'ın bu isteğinin ardında Tassilo'nun varisini ele geçirmek, Agilolfing hanesine saldırmak onların statülerini yavaş yavaş ortadan kaldırmak vardır.⁸¹ Tassilo buradan dük olarak ayrılmış fakat 788 yılında Avarlar ile iş birliği yaptığı gerekçesi ile tekrardan çağırılmış ve Bavyera Dukalığı'na el koyulmuştur. Soydaş Tassilo, Şarlman'ın merhametiyle ölüm cezasından kurtulmuş ve günahlarının cezasını çekmesi için 'kendi isteğiyle' manastıra gönderilmiştir ama bu Tassilo'nun tarih sahnesindeki son rolü değildir.

Frank Kraliyet Yıllıkları'nda yazdığı gibi Tassilo'nun gerçekten Bavyeralıların bağlılığını kaybedip kaybetmediğini bilmiyoruz fakat Bavyeralılar, bir zamanlar babası Odilo'ya karşı ayaklanmışlardır. Odilo, daha önce de gördüğümüz gibi, Charles Martel'in yanına kaçmıştır. Buraya kaçmasının sebepleri Bavyera kökenli olmaması ve Charles Martel'in atamasıyla dük olmasıdır. Aslında *Lex Baivariorum*'a Odilo zamanında eklenen madde tam da bu meşruiyet ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla aynı durumun Tassilo'nun başına gelmiş olduğunu tahmin edebiliriz. O, bir yabancının oğludur ve Odilo öldüğünde, Bavyeralılar, Grifo'nun tarafına geçmekte tereddüt etmemiştir. Grifo, Bavyera'ya geldiğinde rahatlıkla destek bulabilmiş ve bununla kalmayıp Hiltrude ve oğlu Tassilo'yu esir alabilmiştir. Bu durum, ne kadar güçlü bir soya sahip olsa da Bavyeralılar tarafından bir yabancı olarak nitelenmiş olabileceğinin göstergesidir. Belki de Şarlman'ın Bavyera Düklüğü'nü fazla güc

⁷⁶ Scholz ve Rogers 1970, s. 64-65.

⁷⁷ Hammer 2007, s. 152.

⁷⁸ Einhard 2024, s. 117.

⁷⁹ Bowlus 1995, s. 45.

⁸⁰ Scholz ve Rogers 1970, s. 65-66.

⁸¹ Airlie 1999, s. 108.

kullanmadan ele geçirmiş olmasının sebebi, gerçekten de Bavyeralıların Tassilo'yu desteklemek istememesidir. Yine de bunların bir tahmin olduğunu belirtmeliyiz. Öte yandan Agilolfing adının Bavyera'daki anlamını göz ardı etmemek gerekir. Şarlman, Tassilo'yu manastıra gönderdikten sonra bile Tassilo'nun Bavyera'daki destekçileri kaybolmamıştır. Bavyera'nın entegrasyonu, Karolenjlerin göstermek istedikleri kadar basit değildir. Zira ileriki süreçte Kambur Pepin isyan ettiğinde Bavyeralıların ona destek verdikleri görülmektedir.⁸² Hatta Bavyera ve Agilolfing adı Şarlman için o kadar problemli hale gelmiş olmalı ki 794 yılındaki Frankfurt Sinodu'nda Tassilo'dan bütün haklarından vazgeçmesini istediğinde; aslında Agilolfingler ile onların hakları olan Bavyera'yı birbirinden ayırmış olmaktadır. Tassilo'nun haklarından vazgeçmesi, Bavyeralıların yasal hâkimi olan Agilolfinglerin, 'kendi arzularıyla' hukuki unvanlarından vazgeçmesi anlamına gelmektedir. Böylece onlara Bavyeralıların hukuku tarafından verilmiş ayrıcalık ortadan kaldırılmış olacaktır. Son tahlilde ortada, ona atfedilen *hain* geçmişle birlikte, Bavyera'nın entegrasyonunu engelleyecek bir şey de kalmamıştır. Böylece, Bavyera ve *hain* Tassilo, Şarlman'ın imparatorluk anlatısının bir parçası haline gelmiştir fakat Şarlman'ın sadece bunlarla yetindiğini söylemek doğru olmaz. O, Tassilo ile anılan tüm eserleri yok etmeyi arzulamış, hatta tüm soyunu kurutmaya niyetlenmiştir.⁸³ Esasında Bavyera ile Agilolfinglerin tüm bağlantısını koparmaya çalışmıştır.

Bavyera'nın fethi ve imparatorluğa entegrasyonu Şarlman'ın ve onun usta yazarlarının bir eseridir. Oluşturulan tarih anlatısı içerisinde Agilolfinglerin statüleri indirgenmiş ve *soydaş* Tassilo, *hain* Tassilo'ya dönüştürülmüştür. McKitterick, Şarlman ve Bavyera ile ilgili şöyle bir yorumda bulunmaktadır; "*Frankların, Bavyera'nın ilhakını haklı ve adil bir fetih olarak göstermek için sarf ettikleri olağanüstü çaba, aslında bunun aksinin olduğunu gösteren açık bir göstergedir.*"⁸⁴

Sonuç

Erken Orta Çağ, feodal sistemin dolayısıyla vassallık ilişkilerinin henüz oturmadığı bir çağdır. Böyle bir dönemde ortaya çıkan Agilolfingler, vassallık ilişkilerinin muğlaklığından faydalanarak güçlenmiş ve bölgede önemli bir güç haline gelmiştir. Onların tarihini vassallık ilişkilerini temel alarak okumak gerekmektedir. Etrafındaki krallar ne zaman güçsüz ise Agilolfingler o zaman güçlüdür. Bu doğal olarak klasik bir efendi-vassal ilişkisidir fakat Agilolfinglerin feodal ilişkilerinin muğlaklığını kullanarak sergilediği davranışlar; aslında vassallık sisteminin gelişmesine zemin hazırlamıştır.

Agilolfinglerin Bavyera üzerindeki etkileri büyüktür. Bavyeralıların hukukunu yazıya çeviren; bıraktıkları kültürel miraslar ile bölgeyi etkileyen ve entelektüel faaliyetlere verdikleri destekler ile geleceğe katkı sağlayan bir ailedirler. Hatta Bavyeralıların kimliğini oluşturanlar da onlardır.

⁸² Airlie 1999, s. 117.

⁸³ Hammer 2007, s. 191.

⁸⁴ McKitterick 2008, s. 127.

Tassilo'nun şansızlığı Şarlman ile aynı çağda yaşamış olmasıdır. Tassilo, geçmiş ve özgürlüğü temsil ederken, Şarlman geleceği ve otoriteyi temsil etmektedir. Tassilo gibi birinin Şarlman'ın oluşturmaya başladığı imparatorlukta yeri yoktur. Daha doğru ifadeyle, Şarlman'ın imparatorluğunda itaatsizliğe yer yoktur.

Tassilo'nun ve Şarlman'ın ilişkisini de vassalık üzerinden değerlendirmek gerekmektedir. Şarlman'ın Tassilo'nun ihanet anlatısını oluşturmalarının sebebi Bavyera'nın entegrasyonunu kolaylaştırmanın yanında, itaatsiz vassallara ne olacağını göstermek istemesidir. Yıllıklara sonradan eklenen bu anlatı; bir vassalın efendisine karşı sadakatini ve görevlerini belirlerken aynı zamanda itaatsiz olduğu takdirde başına nelerin geleceğini de göstermektedir.

Nitekim Şarlman, etrafında topladığı entelektüel insanlar ile geleceği ve geçmiş kendi arzusu doğrultusunda şekillendirmiştir. Bu *hain* vassalın ve ailesinin izlerini Bavyera'dan silmek için uğraşmış, belirli bir dereceye kadar da başarmıştır. İmparatorluk anlatısının bir eseri olan geleceğin Bavyera'sı, bir zamanlar Karolenj İmparatorluğu'nun bir parçası oldukları için sevinirlerken, dükleri Tassilo ise tarihi kayıtlarda sadece kralına başkaldıran bir *hain* olarak anılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Airlie 1999, Stuart Airlie, “Narratives of Triumph and Rituals of Submission: Charlemagne’s Mastering of Bavaria”, *Transactions of the Royal Historical Society*, 9, s. 93-119.
- Bowlus 1995, Charles R. Bowlus, *Franks, Moravians, and Magyars: The Struggle for the Middle Danube 788-907*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia.
- Bunson 2002, Matthew Bunson, *Encyclopedia of The Roman Empire: Revised Edition*, Facts On File Inc., New York.
- Burry 2020, John B Burry, *Barbarların Avrupa’yı İstilas*, çev. İslam Kavas ve Yusuf Akbaba, Kronik Kitap, İstanbul.
- Couser 2010a, Jonathan Couser, “Inventing Paganism in Eighth-Century Bavaria”, *Early Medieval Europe*, 18/1, s. 26-42.
- Couser 2010b, Jonathan Couser, “The Changing Fortunes of Early Medieval Bavaria to 907 AD”, *History Compass*, 8/4, 2010, s. 330-344.
- Düemmler 1895, E. Düemmler (Ed.), MGH, Epp. IV, Berlin.
- Einhard 2024, Einhard, *Vita Karoli Magni*, çev. Özlem Genç, Kronik Kitap, İstanbul.
- Ekmekçi 2022, Haticegül Ekmekçi, *Kabileden Krallığa Lombardların Tarihi (568-774)*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.
- Fouracre 2013, Paul Fouracre, *The Age of Charles Martel*, Routledge, New York.
- Genç 2013, Özlem Genç, *Birleşik Avrupa’nın Mimarı Şarلمان ve Karolenj Rönesansı*, Lotus Yayınevi, Ankara.
- Genç 2021, Özlem Genç, *Erken Orta Çağ Avrupasında Hayat: Franklar Özelinde Pactus Legis Salicae Çevirisiyle*, Timaş Akademi, İstanbul.
- Goez, 1974/75, Werner Goez, “Über die Anfänge der Agilulfinger”, *Jahrbuch Für fränkische Landesforschung*, 34/35, 1974/75, s. 145-161.
- Gregory of Tours 1974, Gregory of Tours, *History of the Franks*, IV, 9, çev. Lewis Torpe, Penguin Books, London.
- Hammer 2007, Carl I. Hammer, *From Ducatus to Regnum: Ruling Bavaria under the Merovingians and Early Carolingians*, Brepols Publishers, Belgium.
- Hardt 2003, Matthias Hardt, “The Bavarians”, *Regna and Gentes: The Relationships between Late Antique and Early Medieval Peoples and Kingdoms in the Transformation of the Roman World*, eds. Hans-Werner Goez, J. Jarnutand, W. Pohl, çev. Inge Lyse Hansen and Carine van Rhijn, Brill, Leiden; Boston, s. 429-461.

- McKitterick 2008, Rasamond McKitterick, *Charlemagne: The Formation of a European Identity*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Nelson 2019, Janet L Nelson, *King and Emperor: A New Life of Charlemagne*, University of California Press, California.
- Paul the Deacon 2003 Paul the Deacon, *History of Lombards*, çev. William Dudley Foulke, ed. Edward Peters, University of Pennsylvania Press, Philadelphia.
- Pertz 1826, G. H. Pertz (Ed.), *Annales Laurissenses et Einhardi*, MGH, SS, I, Hannover.
- Pohl 2018, Walter Pohl, *The Avars: A Steppe Empire in Central Europe 567-822*, Cornell University Press, New York.
- Reuter 2013, Timothy Reuter, *Germany in the Middle Ages: 800-1056*, Routledge, New York.
- Rivers 1977, Theodore J. Rivers (Çev. ve Ed.), *Laws of the Alamans and Bavarians*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia.
- Scholz ve Rogers 1970 Bernhard W. Scholz ve Barbara Rogers (Çev.), *Carolingian Chronicles: Royal Frankish Annals and Nithard's Stories*, University of Michigan Press, Michigan.
- Schwind 1926, Ernst de Schwind (Ed.), *Lex Baiuvariorum*, III/1, MGH, LL nat. Germ. V. 2, Hannover.
- Strörmer 2007, Strörmer Wilhelm, *Die Baiuwaren: Von der Völkerwanderung bis Tassilo III*, C.H. Beck, München.
- Tacitus 1999, Tacitus, *Agricola and Germany*, çev. Anthony R. Birley, Oxford University Press, Oxford.
- Wallace-Hadrill 1962, J. M. Wallace-Hadrill, *The Barbarian West: The Early Middle Ages A.D. 400-1000*, Harper Torchbooks, New York 1962.
- Wallace-Hadrill 1981, J.M Wallace-Hadrill (Çev), *The Fourth Book of the Chronicle of Fredegar with its Continuations*, Greenwood Press Publishers, Connecticut.
- Winckler, 2018, Katharina Winckler, "Romanness at the fringes of the Frankish Empire: The strange case of Bavaria", *Transformations of Romanness: Early Medieval Regions and Identities*, eds. Walter Pohl - Clemens Gantner- Cinzia Grifoni - Marianne Pollheimer-Mohaupt, De Gruyter, Berlin, s.419-436.
- Winckler 2019, Katharina Winckler, "The Territory of the Bishop: Ritual and Diocesan Boundaries in Early Medieval Bavaria", *Power in Landscape: Geographic and Digital Approaches on Historical Research*, eds. Mihailo St. Popovićvd, Eudora-Verlag Leipzig, Leipzig, s. 33-45.

SUMMARY

The Early Middle Ages in Europe constituted a period defined not merely by the restructuring of political authority, but by the complex synthesis of lingering Roman traditions with the emerging Germanic world. Within this transformative landscape, the Duchy of Bavaria occupied a unique geopolitical and dynastic position. This analysis examines the integration of Bavaria into the Carolingian Empire, positing that the annexation was not simply a military conquest, but the result of a sophisticated ideological campaign orchestrated by Charlemagne. The central argument presented is that the historical "treason" of Duke Tassilo III was a constructed narrative, designed to delegitimize a dynasty that held a rival claim to sovereignty and to justify the expansion of Frankish hegemony.

The origins of the *Baiuvarii* are situated within the post-Roman vacuum of the sixth century, defined as a product of *ethnogenesis* involving Romanized populations and Germanic immigrants. The Agilolfing dynasty emerged as the nucleus of this new identity. The dynasty's political ascent began with Garibald I, the first known duke. Although appointed by the Merovingian King Theodebald, Garibald rapidly established a status distinct from mere administrative functionaries. He exploited the power vacuum caused by Frankish internal conflicts to act with significant autonomy. By forging high-profile alliances—most notably marrying the Lombard princess Walderada and arranging the marriage of his daughter, Theudelinda, to the Lombard King Authari—Garibald elevated the status of the Agilolfings. These unions not only secured a powerful southern ally against Frankish aggression but also integrated the Agilolfings into the highest echelons of European nobility.

The assertion of Bavarian sovereignty reached its zenith under Duke Theodo (r. ca. 696–717). Theodo's reign is characterized as a period of sophisticated state-building that directly challenged Frankish hegemony. He reorganized the Bavarian church by inviting missionary bishops such as St. Emmeram, St. Corbinian, and St. Rupert, aiming to establish an autonomous ecclesiastical province independent of the Frankish church. Furthermore, Theodo was the first Bavarian duke to travel to Rome, where he established direct diplomatic channels with the Papacy. Perhaps his most significant political act was the division of the duchy among his four sons—a succession practice traditionally reserved for Merovingian kings. This act symbolized that the Agilolfings viewed Bavaria not as a delegated office, but as a dynastic patrimony.

Following the stability of Theodo's era, the dynasty faced a critical transition under Duke Odilo (r. 736–748). Installed by the Frankish Mayor of the Palace Charles Martel amidst a succession crisis, Odilo's legitimacy was contested; he was regarded by many Bavarian nobles as a foreigner or a Frankish puppet. Despite these challenges, Odilo attempted to consolidate his authority through the codification of the *Lex Baiuvariorum*. The text argues that the famous clause within this legal code—mandating that ducal power must perpetually reside within the Agilolfing bloodline—was likely emphasized or inserted during Odilo's reign. This legal innovation served as

a defensive mechanism to shore up his fragile legitimacy against internal dissent and to protect the succession rights of his son, Tassilo III.

The core of the historical inquiry involves a critical re-evaluation of Tassilo III, who inherited both the royal aspirations of Theodo and the precarious political reality of Odilo. The traditional Carolingian historiography, particularly the *Royal Frankish Annals*, depicts Tassilo as a perpetually disloyal vassal. However, key events such as the oath of fealty allegedly sworn to Pepin the Short in 757 and the desertion (*harisliz*) in 763 are systematically scrutinized. Based on the findings of Matthias Becher, it is suggested that these accounts are likely retrospective interpolations, fabricated to provide a legal pretext for Charlemagne's aggression.

The analysis details how Charlemagne dismantled this centuries-old autonomy through geopolitical encirclement and the weaponization of the Church. Following the conquest of the Lombards in 774, Bavaria was isolated. Pope Hadrian I's threat of excommunication in 787 transformed Tassilo's political resistance into a spiritual crisis. The final deposition of Tassilo in 788, justified by an alleged alliance with the Avars, and his forced renunciation of rights at the Synod of Frankfurt (794), marked the end of the Agilolfing era.

The analysis concludes that the fall of the Agilolfings was a necessary prerequisite for the consolidation of the Carolingian imperial ethos. The historical memory of Tassilo III was rewritten to serve the victor's narrative, ensuring that future generations would view Bavarian autonomy as treason. The integration of Bavaria serves as a paradigmatic example of how medieval historiography was utilized as a tool of political domination, converting a struggle for sovereignty into a moral tale of inevitable submission.